

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

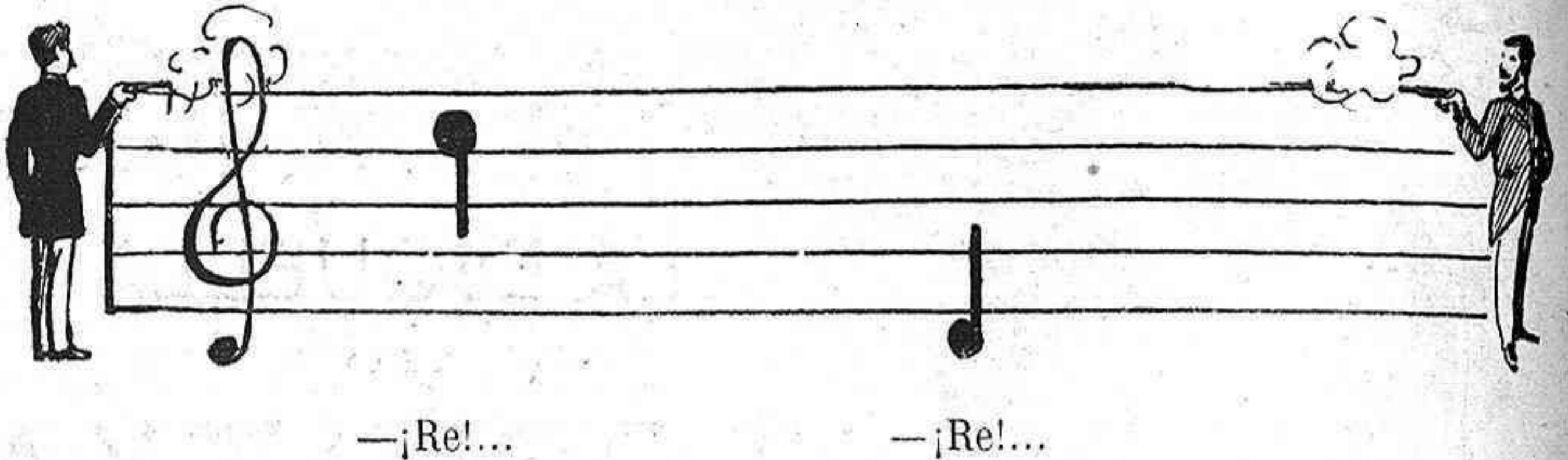
Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

DE 1847 á 1897 (per M. MOLINÉ.)

Mitj sigle de vida artística

LA NOTA DE LA SENMANA

LO CINQUANTENARI DEL LICEO

Origen del Gran Teatro del Liceo.—Com se realisá la construcció.

L' origen del Gran Teatro del Liceo está enllassat per dos fets diversos ab la crema dels convents.

Primer fet: la constitució de la Milicia nacional, quals batallóns s' aquartelaren en los edificis conventuals que havian quedat en péu després del incendi. Lo 14.º de linea compost de la juventut daurada del moderantisme, de lo que avuy ne diriam la *high life* ó la *goma*, ocupava 'l convent de Montesión situat en la Plassa de Santa Ana. Quan se tractá de arbitrar recursos pera uniformar als milicianos s' exposaren algunas idees, y entre ellas predominá la de donar funcions dramáticas. Un cabo anomenat D. Pere Vives sigué l' iniciador del projecte, manifestant en sessió del día 8 de mars de 1837 que contava ab una companyia de aficionats.

Se posá fil á l' agulla, constituhintse una societat recreativa per medi de una emissió de 50 accions á 25 duros cada una. L' escenógrafo Sr Planella, qu' era precisament capitá de la 5.ª companyia, s' encarregá de l' adquisició de un teatret venturer que 's venia per 40 duros, aixís com de instal·larlo en lo primer pis del convent y de pintar las decoracions que fessin falta.

En lo més de agost del mateix any, se doná la primera funció per la companyia dramática de D. Joseph Casas. En Octubre quedá disolta la milicia, pero no 'l teatro, ni la Societat recreativa, que prengué lo nom de Filodramática, y poch temps després el de *Liceo filodramático de Montesión*.

Lo convent de Montesión, sigué un criadero de artistas de la terra. Com á complement del teatro s' instal·lá un modest conservatori, que tingué com á primers directors per lo que respecta á la Música á D. Mariano Obiols, qu' era llavoras un *modernista*, vingut feya poch de Italia, plé de entusiasme, y á D. Pere Mata per lo referent á la Declamació. Lo govern cedí l' us-de-fruyt del convent al Liceo en tant sostingués las cátedras, y l' inauguració de aquestes s' efectuá 'l día 27 de abril de 1838.

A empentas y rodolóns, enginyantse de mil maneres per que las cátedras no tinguessen de plegar per falta de recursos y donantse al mateix temps funcions variadas pera recreo dels socios y de sas familias, s' arribá al any 44. Lo Sr. D. Joaquím de Gispert, home de grans iniciatives feya ja temps que 'n duya una de cap, y després de haver treballat moltíssim á Madrid, ahont contava ab amichs d' elevada posició dintre de la política imperant, lográ una real ordre autorisant la permuta del local que venia ocupant lo Liceo pel convent de Trinitaris descalços, situat en la Rambla del Mitj, cantonada al carrer de Sant Pau.

Lo Sr. de Gispert doná compte á sos companys de Junta del resultat felís de sas gestions en sessió de 12 de abril de 1844.... y no sols aixó, sino que ja portava *in mente* totas las combinacions necessarias pera la construcció de un Teatro que sigués lo mes gran d' Europa. La Junta del Liceo li conferí plens poders pera realisar lo projecte de la manera qu' estimés mes convenient y beneficiosa als fins de la Societat. Y desde aquest punt l' idea aná prenent peu, ab tanta seguretat y ab tal aplom, que una societat sense capital, se trobava tres anys després possehedora de la magnífica finca del Liceo, construhida sobre l' extens solar del convent de Trinitaris.

Y aquí tenen lo segón fet que demostra l' enllás del gran teatro, qual cinquantenari se celebra 'l dia quatre del corrent abril, ab la crema dels convents.

* *

¿Cóm se realisá aquest miracle?

Ja hem dit que la Societat no contava ab capitals de cap classe, pero en cambi, en virtut de la R. O. de permuta, tenia un solar extens, magníficament situat al qual l' Administració de bens nacionals li atribuí un valor de 680,546 rals, avenintse á cedirlo mediant lo pago anual de un cánon redimible de import 20,416 rals y 20 maravedissos. Sobre aquest terreno al qual s' hi agregá 'l de dos ó tres casas immediatas compradas al efecte, s' hi anava á construhir un grandió edifici que respongues no sols á las necessitats de las horas, sino á las venideras de la Capital de Catalunya.

Un teatro espayós, montat segons los últims adelantos y capás á lo menos per 3,500 espectadores, que permetés fer grans plens á lo menos en los días festius, los únichs en los quals la gent feynera va á funció, sostenint dos companyias de primera, lirica l' una, dramática l' altra. Tal sigué l' idea.

Lo *Teatro Principal*, era massa reduhit, y l' abono á las localitats estava poch menos que vinculat desde antich entre las familias de posició desahogada. Novas fortunas s' anavan creant en virtut de las lleys desamortizadoras que tan gran impuls donaren al desarrollo de la riqueza pública, y hi havia ansia de brillar y de lluhir en un teatro de major magnificencia que 'l Principal. Además, lo gust del públich pels espectacles teatrals, s' anava també desarrollant de día en día.

Pero ¿cóm construhir l' edifici sense diners?

Molt senzill: per medi del crédito: cedint localitats y palcos á un preu alsat, desde avants d' emprendre las obras de construcció. Se féu una tarifa, se publicaren los anuncis. y 'ls mes impacients y entusiastas compraren localitats. Lo primer suscriptor sigué D. Manuel Gibert, persona molt coneguda á Barcelona que ab la seva inteligencia y ab los seus esforços havia contribuít sempre al bon éxit del Liceo.

Pero los resultats de la suscripció no bastaren de molt á cubrir l' import de las obras. Los partidaris del Teatro Principal feyan al Liceo una guerra á mort, igual que alguns individuos del Ajuntament, y moltas personas que haurian adquirít palcos ó butacas sentian certa desconfianza y 's posavan al payro per lo que pogués ser. Perque—lo qu' ellas deyan—adelantar fondos costa poch; pero ¿y si després resulta que no hi ha teatro? Tothom sabia que si aquest no quedava llest dintre dels plassos marcats en l' escriptura de concessió, lo solar y tot lo en ell construhit tornava á poder del govern. Ab tals condicions donguin 500 duros per una butaca ó 3,000 per un palcol.... Ca, ca: esperém á veure lo que passa.

Tal era 'l criteri predominant, quan al Sr. Gispert se li ocorregué crear una *Junta auxiliar de construcció*, de la qual ne sigué ánima 'l futur gran capitalista D. Manuel Girona.

—De construhir se tracta?... Jo faig un—ha dit sempre 'l Sr. Girona, y no era del cas desmentirse tractantse del Liceo.

La Junta constructora adelantá una cantitat per continuar las obras, rebent en garantia aquellas localitats enagenables que 'l públich no havia acabat de pendre, creyent que posteriorment podria colocarlas ab ventatja. Pero ab la cantitat adelantada en aquest concepte, no n' hi havia

prou encare pera terminar la construcció, y en aquest punt s'apelá al recurs de anar cedint trossos del edifici. De aquí vé que 'l Liceo siga un conjunt de propietats particulars enganxades á un gran Teatro. Hi ha qui posseheix botigas á la Rambla y qui 'n posseheix al carrer de Sant Pau; hi ha qui té la propietat de habitacions y locals diversos pels quals cobra bons lloguers Foren segregats del teatro tots los fragments que podían ser objecte d'enagenació particular, y ab la venta d'ells se completá 'l capital necessari pera la terminació de las obras. Sigué aquesta una combinació essencialment barcelonina. Fer un gran edifici sense adelantant un quarto y adherirhi un bon número de propietats particulars, las unas com las de localitats cedidas per assistir á las representacions; las otras, com las de botigas y locals diversos, pera cobrarne bons lloguers, per tots los sigles dels sigles, mentres l'edifici subsisteixi, es un fet que demostra fins ahont arriba l'esperit d'empresa, y las habilitats especuladoras dels barcelonins.

En quant al Conservatori de Música y Declamació que semblava havia de ser un dels objectius primordials de la institució ja que per ell se feu la permuta, quedá arreconat als últims pisos del edifici, y després de no pochs contratemps se li creá una petita renda anual, que no li basta per subsistir. Ab l'import de las matriculas dels alumnos y ab la bona voluntat dels professors, que no son exigents, va cumplint encare avuy lo séu objecte.

Dono aquest petit resúm sobre l'origen del Liceo, perque crech que interessará al lector. Omiteixo, no obstant, alguns detalls que allargarian en excés lo present article. Ja n'hi ha prou ab lo escrit per lo que respecta á la combinació financiera. Toqué ara un altre rengló.

L' edifici.

Lo día 23 de abril de 1845 á dos quarts de dotze del mati fou colocada, ab poca cerimonia, la primera pedra del edifici. Dirigi l'acte l'arquitecte de la Academia de Sant Fernando D. Francisco de Asis Soler.

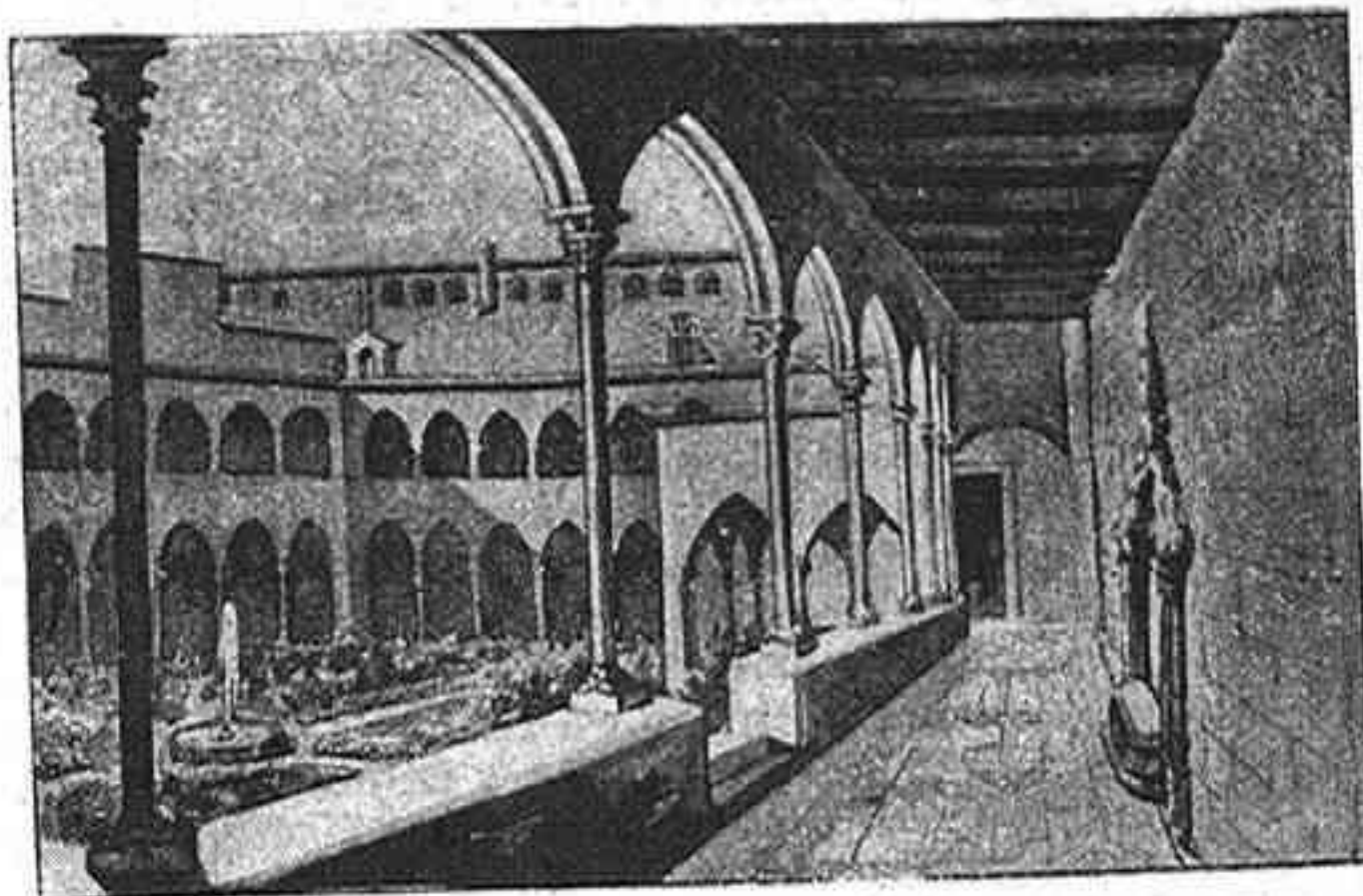
Colocada la primera pedra, no se sabia encare á punt fixo quin projecte seria 'l preferit. Se 'n encarregá un al arquitecte de París Mr. Thumeloup; pero no feya per casa. Era molt suntuós, molt ben distribuít; tenia un gran escenari; pero la platea de forma semicircular resultava insuficient. Servi aquest plano per millorar l'altre que era 'l que 'l senyor de Gispert patrocinava y que al últim s'adoptá. ¿Qui es lo séu autor? Vels'hi aquí un punt que no he lograt may posarlo en clar.

Mes probablement que de un home sol, degué ser obra de varios. Es de creure que 'l Sr. de Gispert portaria al pensament los resultats de sas excursions per Europa, 'ls seus recorts del Teatro de la Scala de Milán, y 'l calor dels seus entusiasmes. Pero 'l Sr. de Gispert no era arquitecte, y sols un facultatiu ó dos ó mes poden trassar sobre 'l paper uns planos de la importancia y de las condicions que tenen los del Liceo. En las obras ja havem dit que hi intervingué en primer terme 'l Sr. Soler; pero molt poch temps: posteriorment s'encarregaren d'ellas los arquitectes D. Miquel Garriga y D. Joseph Oriol Mestres; pero 'l primer únicament exerci la direcció per espay de quatre mesos, y 'l últim fou qui las terminá, havent dirigit també las de reconstrucció, després del incendi de 1861. Es de creure, donchs, qu' en més ó menos grau, aquests tres facultatius intervindrian en lo projecte.... escepció feta de la fatxada, qu' es deguda al arquitecte francès Mr. Vignier, vingut á Barcelona com adornista y pera procedir al montatge del escenari. L'import de la construcció ascendí á 332,036 duros ab 380 miléssimas.

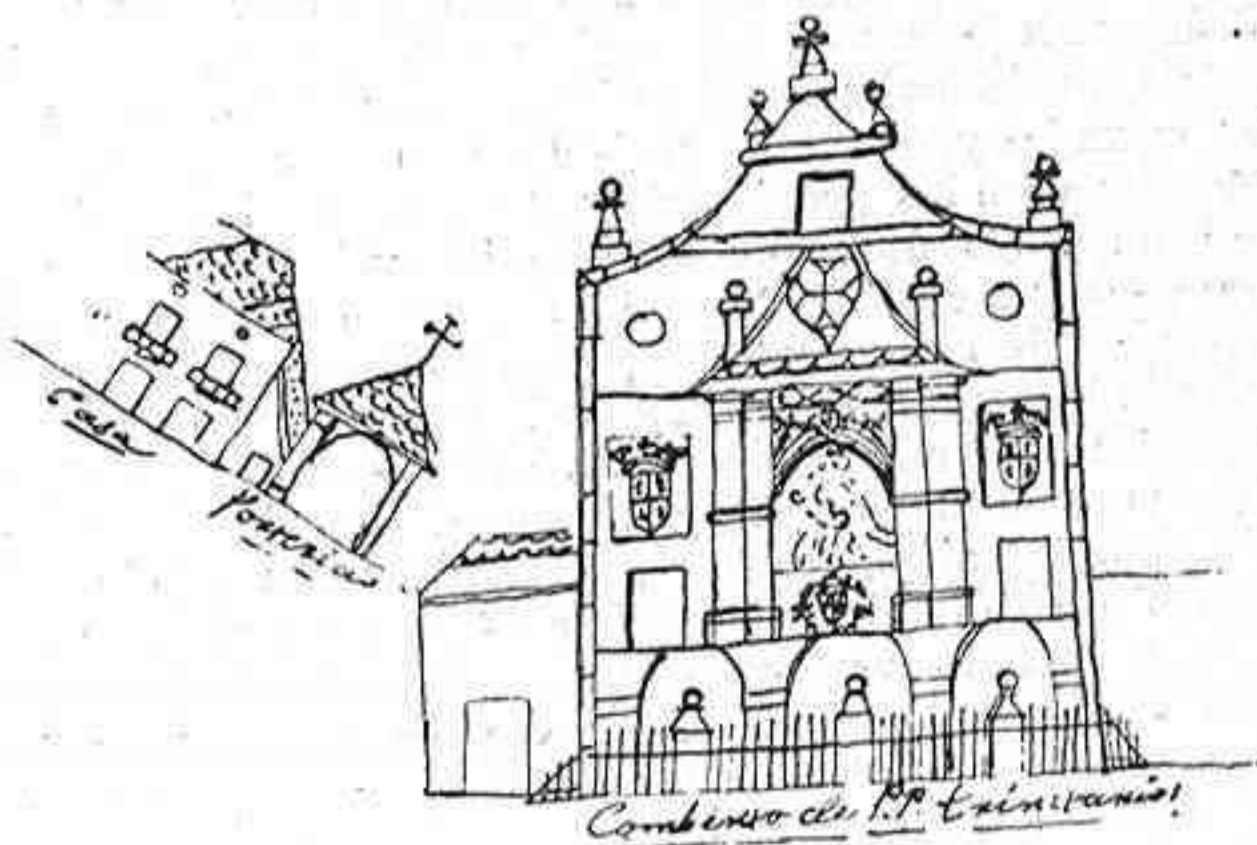
Inútil sería fer una descripció del edifici; puig no hi haurá, sens dupte, un sol lector de LA ESQUELLA que no l'haja vist, admirant las magestuosas proporcions de la sala d'espectacles, lo grandió cop de vista que presenta, aixís com sas excelents condicions acústicas. No es lo Liceo un teatro suntuós, opulent, ple de riquesa com altres que s'admiran en las principals ciutats d'Europa; pero difícilment se 'n trobará un altre que ab ell puga competir en majestat, aixís com en cumplir bé lo seu objecte. Avants de la séva restauració possehia una ventilació millor que la de avuy, claror diurna que permetia la celebració de concerts matinals y una gran aranya central, qu' en las funcions de nit espargia millor la llum per tot l'àmbit de la sala.

Lo Liceo ha contribuít á donar á la ciutat gran importancia. Durant molts anys Barcelona sigué coneguda á l'extranger per lo Liceo, per la magnificencia de sas funcions y per la importancia dels artistas que prenian part en ellas.

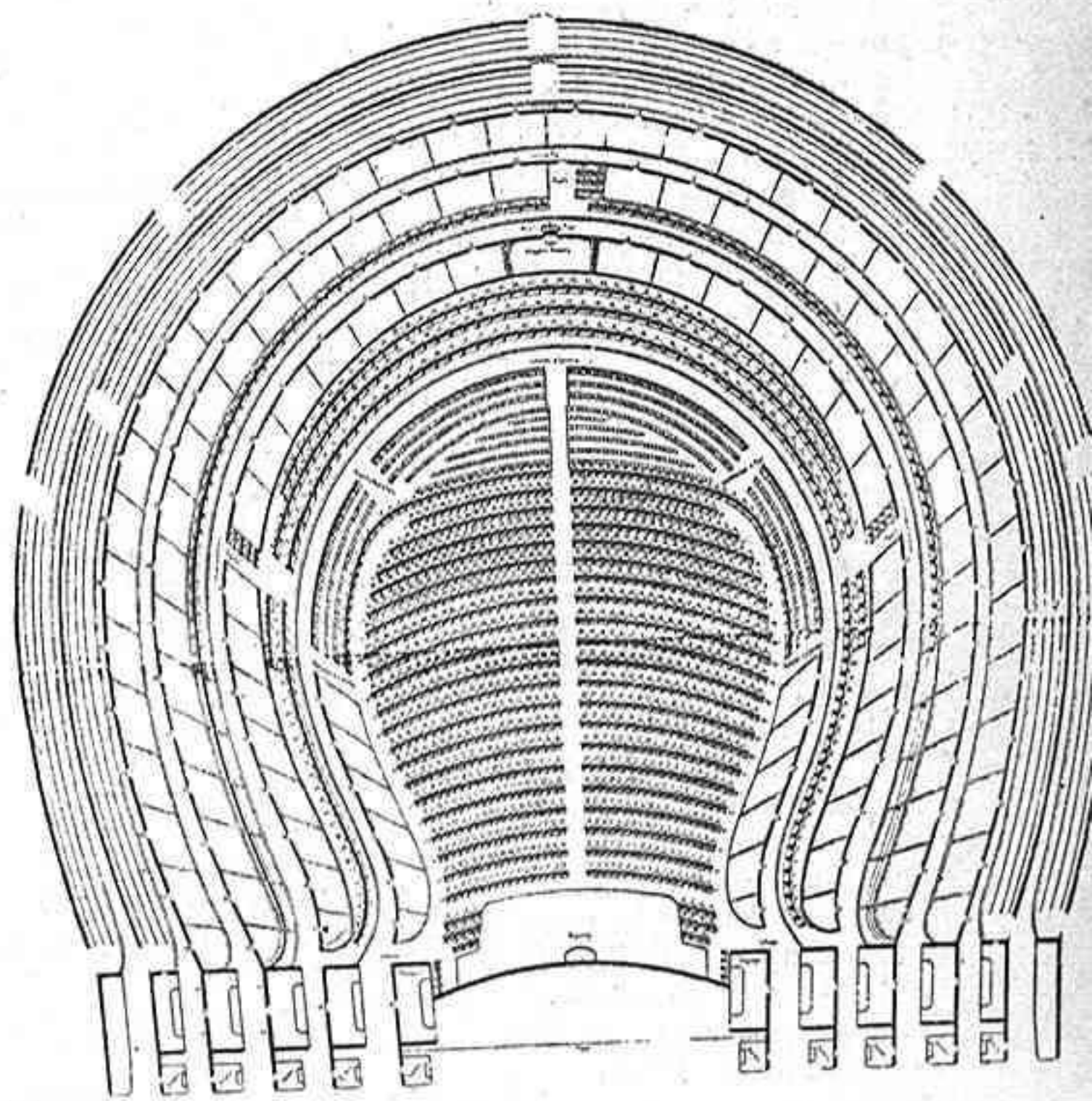
CINQUANTENARI DEL LICEO

Cloustre del Convent de Montesión, principal del batalló de milicia 14 de línea. (Vegis l'article.)

Fatxada del Convent de Trinitaris. (De un dibuix del Arxiu Municipal de Barcelona.)

Plano de la sala d'espectacles del Liceo, avants de la crema. (De las coleccions del Sr. Soler y Roviro.)

Y 'ls barcelonins s'han enorgullit sempre podent dir:—
Tenim lo teatro d'ópera mes gran del mon.

L' inauguració.

Fou inaugurat lo Liceo la nit del 4 de abril de 1847, dia de Pasqua florida. Gran part del material escénich havia sigut confiat als célebres escenógrafos de París M. M. Cambón y Philastre. Algunas decoracions degueren ser transportadas en carros, desde París á Barcelona. Mr. Philastre se trasladá més tart á nostra ciutat, y ell y Mr. Cagé siguen los primers pintors escenógrafos que tingué 'l Liceo.

La funció inaugural se doná baix lo següent programa: 1.er Gran sinfonia del malhaurat mestre espanyol Sr. Gomis.—2.ⁿ Estreno del drama en tres actes y en vers *D. Fernando de Antequera*, escrit expressament pera l' inauguració del Liceo, per D. Ventura de la Vega.—3.er *La Rondella*, composta pel director de balls espanyols Sr. Camprubi, música del mestre espanyol Sr. Jurch.—4.ta y últim *Il regio Imene*, cantata escrita en vers italiá per D. Joan Cortada y posada en música pel mestre D. Mariano Obiols.

Formavan la companyia dramática 'ls actors Latorre, Arjona, Pizarroso, Risso y Delrio y las Sras. Lamadrid (D.ª Bárbara), Yañez, Pérez, Baus, y Galán.

La de cant estava formada per la Rossi Caccia, la Salvini-Donatelli, l' Aleu Cavallé y 'ls Srs. Castellan, Ferri, Bouché, Donatelli, Testagorda y Salas.

Pero la companyia lírica no comensá á funcionar fins al 17 de Abril posant en escena l' *Ana Bolena* de Donizetti.

A la funció inaugural hi assistí tot Barcelona. A pesar de las entradas y localitats que 's donaren de convit y de las que ocupavan los propietaris y abonats, la primera funció produhí 1,306 duros de recaudació, y aixó que 'ls preus eran económichs: 50, 40 y 30 rals valían respectivament los palcos de 1er, 2ⁿ y 3er pis; l' entrada general 3 rals; los sillons ab entrada 8, las llunetas 7, y l' entrada al galliner del quint pis 1 ralet y bon profit.—En las funcions d' ópera aquests preus sufrían un petit augment.

Lo públich quedá satisfet, mes que satisfet admirat del Gran Teatro. No hi havia prou boca per alabar la seva hermosura, comoditat y desahogo. Los requartets dels palcos eran una troballa; lo saló de descans un gran alicient y 'ls espayosos corredors una novetat que contrastava ab los esquifits del Teatro Principal.

Lo barco era realment magnífich.... Sols faltava ferlo marxar bé. ¿Ho lograria l' empresa?

Liceistas y Crusados

Contribuí poderosament á donar vida al Gran Teatro del Liceo, en sa primera época, l' esperit de rivalitat que 's desencadená entre 'ls filarmónichs barcelonins. Durant alguns anys los antichs concurrents del Principal y 'ls partidaris del Liceo 's feren una guerra despiadada, que 's traduhia ab enemistats terribles, ab insults, impropis y hasta garrotadas... y sobre tot ab l' afany de presentar bonas companyias y obras espléndidament montadas.

Contra 'ls guetos del Principal, els innovadors del Liceo: aquells eran los senyors de rancia nissaga; los últims las generacions novas ansiosas de lluhir y distingirse. Lluytavan ab gran passió y no reparavan en gastos.

No passavan els del Liceo porque 'l Teatro de la Santa Creu conservés lo títol de *Principal*, y mentres aquests tatlxavan casi d' heretjes y profanadors als concurrents de un Teatro construhit sobre el solar de un antich convent, los Liceistas no escatimavan medis per mortificar als seus rivals. Al posar en escena l' opereta semi-seria *Una aventura di Scaramuccia* una de quals decoracions devia representar l' interior de un teatro ab platea, palcos y escenari, aprofitaren l' ocasió de montar sobre las taulas del Liceo una reproducció del Principal. Era una caricatura perfecta, ab sas filas de localitats estretas, ab sos concurrents calvos, alguns dels quals per no costiparse se calavan una gorreta d' estam, mentres altres feyan gala de sa tos de asmátichs. Fins á la part superior de la embocadura de l' escena apareixia 'l rellotje, qu' era un dels distintius del vell teatro, y quan las agullas senyalavan las onze de la nit, tots los comparsas que representavan lo paper d' abonats s' alsavan de las llunetas y tussint y encaixant se 'n anavan á fer nona.

En lo terreno artístich las rivalitats tenían un altre carácter mes important. Ja llavoras hi havia la lluyta del tenor. Al *Principal* cantava en Tamberlick y al Liceo en Roppa, que si era fret com el glas, possehia una veu hermosíssima, fenomenal. Y uns y altres se las apostavan á qui estrenaria mes óperas y á qui las presentaria millor y mes ben cantadas.

Pel *Principal* anavan desfilant entre altrás: *Attila* de

LOS FUNDADORES DEL LICEO

D. JOAQUÍN DE GISPERT

Iniciador de la construcció del Gran Teatro del Liceo y primer president de las Cátedras.

D. MANUEL GIBERT

Primer president del Liceo.

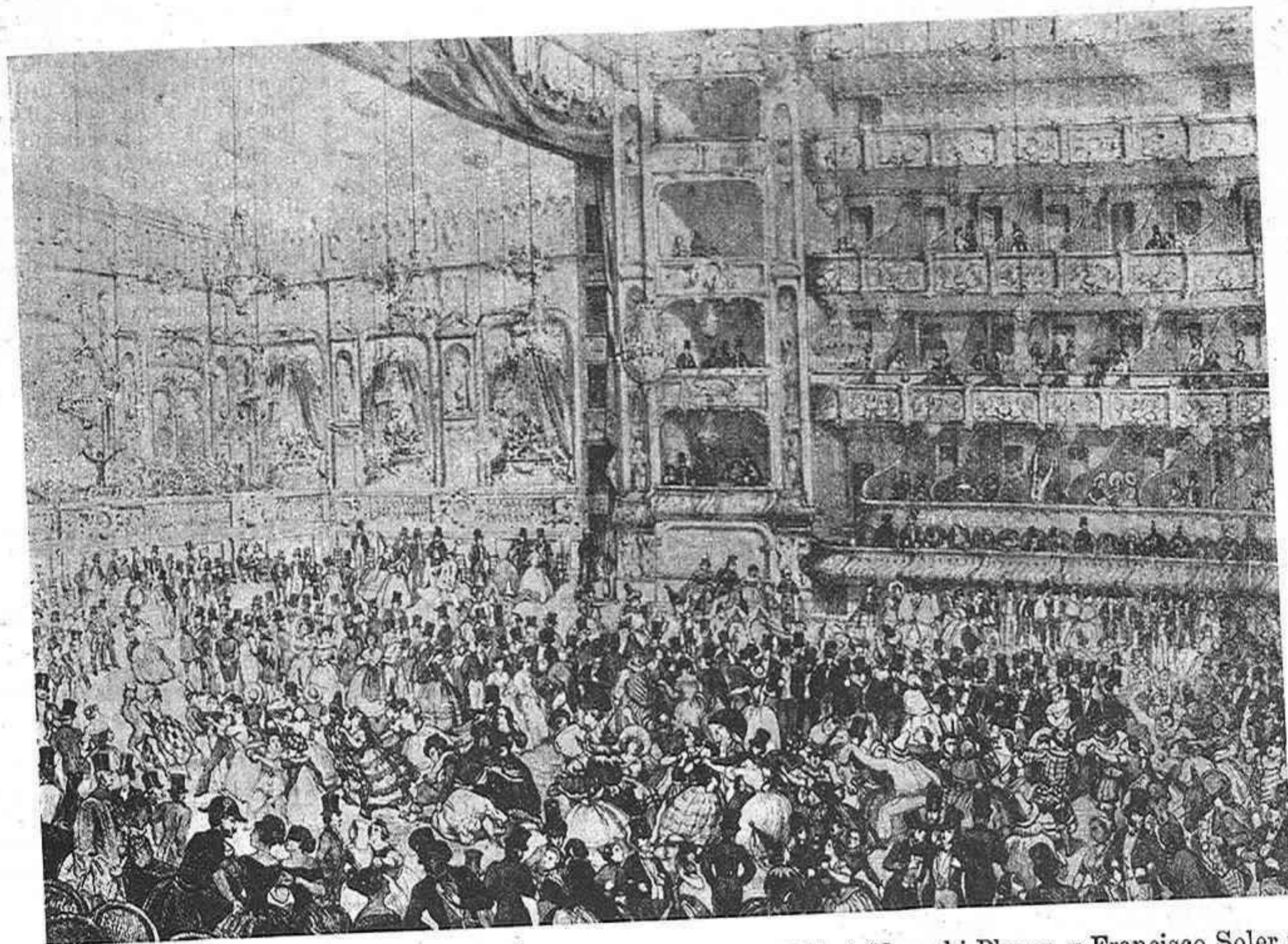

D. MANUEL GIRONA, Comissionat de la Societat de construcció del Gran Teatro del Liceo.

D. MARIANO OBIOLS, Primer mestre director del Teatro y del Conservatori del Liceo.

RECORTS DEL LICEO

UN BALL DE MÁSCARAS EN 1858.—Dibuix de *Carllets* y *Felipó* (Eussebi Planas y Francisco Soler y Rovirosa) publicat en un periódich de l' época.

Verdi, *L' Ebreu* de Paccini, *I Masnadieri* de Verdi, la *Fidanzata* de Paccini, *D. Sebastiano* de Donizzetti, *Adelia* y *La Regina di Golconda* del mateix, *D. Giovanni* de Mozart, *Luisa Miller* de Verdi, *Il domino nero* de Rossi, *Il Campanello* de Donizzetti, *Marco Visconti* de Petrella, *Poliuto* de Donizzetti, *Marta* de Flotow, y altres de no tanta importancia; mentres al Liceo s' anavan posant *Leonora* de Mercadante, *D. Pasquale* de Donizzetti, *Macbeth* de Verdi, *Gli Orazzi e Curriazzi* de Mercadante, *Alzira* de Verdi, *Freischütz* de Weber (no va agradar), *I Martiri* de Donizzetti (un gran éxit), *Frá Diávolu* de Auber, *Rigoletto* de Verdi, *Crispino e la Comare* de Ricci, *Il Trovatore* de Verdi, *La Traviata* de Verdi, *GLI HUGONOTTI* de Meyerbeer (¡boca abajo tots los cruzados!) *I vespri siciliani* de Verdi, *Lorenzino di Medicis* de Paccini, *Pelagió* de Mercadante, *L' Ebreu* de Halleuy, y *Un ballo in maschera* de Verdi, junt ab altres del repertori, entre las quals s' hi contava *Roberto il Diavolo* que havia sigut estrenat en lo Teatro Nou en 1845.

Alternavan ab las companyias d' ópera, companyias de declamació; se donavan ademés magnífichs balls d' espectacle, grans concerts los diumenjes al matí, y en las immediacions de Carnaval los animadíssims balls de máscaras que tant han decaygut en los nostres temps.

Després de la crema

La nit del 9 de abril de 1861, quan los artistes se preparavan pera cantar l' ópera *Hernani*, se calá foch en lo Gran Teatro. En pochs instants desaparegué tota la platea y l' escenari, quedant subsistents sols las parets mestras. La Junta de propietaris votá la suma de 250,000 duros y las obras de reconstrucció se dugueren á terme en menos de un any, inaugurantse de nou lo teatro lo 22 de abril de 1862.

Vingué successivament l' época de las grans óperas, posantse *Il Profeta* en 1863, *Faust* en 1864, *L' Africana* en 1866, *Dinorah* en 1868, *D. Carlo* en 1870, etc., etc., etc.

Periodos de decadencia n' ha tingut alguns. Entregat á l' explotació de algunas empresas, no sempre ha pogut presentar sas funcions ab lo decoro y esplendor corresponents á la importancia del Teatro. Durant molts anys, lo vesti-

UNA NIT D' ÓPERA EN 1848. (De una estampa de l' época.)

bul quedá convertit en un centre de contractació de valors públichs, sent l' únich bolsín de Barcelona. Xocava molt aquell espectacle del tráfech bursátil en lo temple del art líric. Menos mal pels artistes quan els de la Borsa feyan bonas.

CINQUANTA ANYS ENRERA

Una elegancia d' aquella época.

Caracterisa també la vida del Liceo durant molt temps la rivalitat apassionada entre 'ls massinistas y gayarristas.

Es per demés difícil tancar dintre dels curts límits de un article cinquanta anys de vida artística sumament accidentada. Però 'l públich del Liceo ha tingut fins ara una característica, y es l' apassionament pels cantants y de una manera especial pel tenor. Totas las celebritats del mon musical han desfilat per l' escenari del Liceo, y algunas han tingut ocasió de probar las severitats de un auditori molt riguros y propens á pesar ab tirabuquet, com las monedas que li costa 'l sentirlos, lo mérit dels artistes excepcionals. Si en las sevas protestas es desconsiderat y hasta cruel, en cambi quan s' entrega no hi ha un altre públich mes entusiasta y afalagador. Casi sempre va d' extrém á extrém, y mes que per las delicadasas, se daleix pels efectes, per las notas agudas, pels pinyols.

Ultimament s' ha curat una mica de aquest defecte, y á falta de cantants fenomenals, entra molt bé en las complicacions orquestals de las óperas modernas.

Lo dia 7 de octubre de 1893 sigué per Barcelona un dia de dol. La bomba anarquista qu' esclatá en plena funció, causant un gran número de víctimas, deixá escrita ab sanch humana una efeméride trista en los anals del gran Teatro.

Sols á títul de recort consigném aquesta catástrofe, que portá mes de un any de perturbació á la vida del Liceo, poderós element de cultura de Barcelona.

L' animació, per fortuna, s' ha restablert, y avuy lo Liceo torna á veures favorecut per la presencia de un pú-

blich numerosíssim. Hi ha tendencias manifestas á variar lo repertori y á posar las obras ab lo corresponent decoro. Lo bon resultat de las últimas tentativas s' ha posat de relleu en la representació del *Falstaff* de Verdi y de *Sansone e Dalila* de Saint Saëns. Molt li falta fer encare en aquest sentit á la Junta de accionistas ó propietaris. Lo dia que doti al gran teatro de una orquesta permanent y de un bon cos de coros, haurá donat un pas important en lo camí de la regeneració del art lirich á Barcelona.

P. DEL O.

SIGAM FRANCA

Ja t veig, com cada mitj-dia
quant jo vaig per... l' escude-
y passo, determinat, (lla
pel davant de casa teva
tú, t' estás, impacient,
'l cap fora la finestra,
contemplant... ja t' ho diré,
(que 'm penso lo que contem-
Admiras l' ayre gentil (plas.)
d' aquest jove, petrimetre,
que llensa sal á granel
que te las camas... garrellas,
gasta botas de xarol
y porta bigoti negre.

Si endavina lo que miras
no siguis tonta, confessaho,
qu' allavors, jo, á tú 't diré
qu' ets la causa de mas penas
que per tú, perdo las nits,
(que las que 's dormen se per-
den.)

qu estich tant prendat de tú ...
que se me 'n va la xaveta,
que tens la carona d' ángel,
qu' ets la nena mes pitera,
y 'n fi, qu' ab tú, he trovat,
lo que 'm faltava, nineta.

Si las paraulas que 't dich
en lo fons de ton cor entran
y admiras lo meu bon ayre

quan jo vaig per... l' escudella,
no ho duptis ni un sol moment,
los nostres cors se comprenen.

Y si estás ben decidida
y ab mí vols formar parella,
dígam sols, una paraula,
que jo vindré á casa teva
á demaná, als teus papás,
la teva má, en tota regla.

Però tindrém d' esperar
que se 'm mori... ¡la costella!

B. NANI.

REVOLUCIÓ DOMÈSTICA

Jo no 'n sabia una paraula; pero ab la cara de la nostra minyona, y més que ab la cara ab la seva actitud bélica y fins á cert punt agressiva, vaig conèixer que en el gremi de criadas hi passava alguna cosa.

Habitualment, quan li havia de fer algún encàrrech, bastava que la cridés tres ó quatre vegadas, porque vingués desseguida.

Si, per exemple, la enviava al estanch á buscar cigarros, tot lo més que podia trigar era mitj hora ó tres quarts.

En fi—y aixó que diuen que las criadas son tan

LO LICEO PER FORA Y PER DINS

Fatxada actual.

destructoras—el séu promedi de trencadissa no pasava per lo regular d' una copa diaria y quatre ó cinch plats per senmana, deixant de banda, per no valguer la pena, las xicras, tassas y altres cosetas de poch més ó menos.

Pero d' uns quants días á aquesta part venia reparantho. Del dematí al vespre, la cuyna s' omplia diariament de pisa rompuda y vidre esmicolat. Si havia de sortir al carrer per alguna cosa, encare que hagués d' anar al costat mateix de casa, d' un' hora llarga per anar y tornar no se 'n podia treure res. Y lograr que comparegués quan ella era al quarto arreglantse las sévas andróminas, era un verdader problema.

—¡Manuela!—cridava jo, una, dugas, tres vegadas.... totas las vegadas que 'ls pulmons y la paciència 'm permetían:—¡Manuela! ¡Manuela! ¡Manueeeela!....

Lo mateix que si res: no hi havia més remey que agafar las camas, arribarse fins al seu *camerino* y dirli desde la porta ab tota l' amabilitat possible:

—¡Manuela! ¿Que no 'm sent?

—¿Que vol dir que ha cridat molts cops?

—Lo menos, catorze ó quinze.

—Donchs ab catorze ó quinze més, serían....

—Vintivuyt ó trenta. Ja li sumaré jo, si no sab ferho vosté.

—Bé, bueno ¿qué vol?

—Miri, noya, 'm sembla que aquesta manera de respondre no es gayre adecuada. Si aixó va seguint aixis, aviat, per manarli, ó millor dit, per *demanarli* alguna cosa, será precis extendre una sollicitut en paper sellat ó venirla á trobar ab uns bons empenyos.—

Tants cops van repetirse aquestas escenas, que al últim, com deya, comprenent que alló no era natural, vaig abordar á la minyona cara á cara.

—Manuela—vaig dirli l' altra tarde, enterat de que rentant els plats havia trencat una sopera, dos vasos y 'l respecte degut á la senyora—¿qué significa aixó?

—¿Qué vol dir *aixó*?

—Aquests mals modos, aquesta altanería, aquest ayre de conquista-dora qu' está agafant....

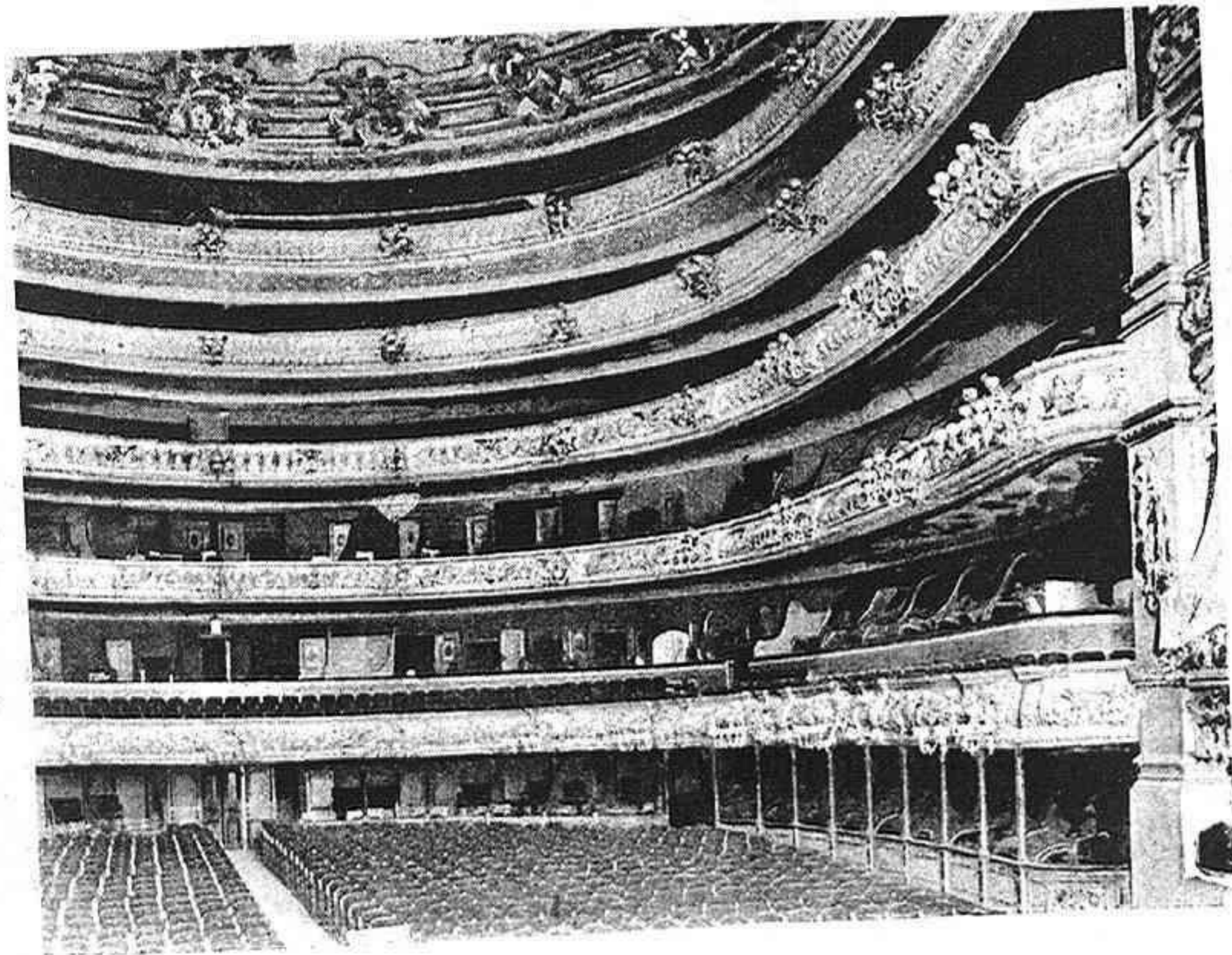
Ja qu' es tan curiós, ara li diré. Aixó vol dir senzillament que 'l despotisme dels amos s' ha acabat, y que las minyonas estém determinadas á fernes respectar els nostres drets.—

Vaig quedar'm e com qui veu visions.

—¿Els séus drets? ¿Que no 'ls hi respectan, per ventura?

—Aviat li dirán de missas. Las criadas de Madrid s' han associat y han dat el crit d' alarma, y un día d' aquets el darém las d' aquí.—

Llavoras vaig compéndreu tot. És dir, quan vaig compéndreu tot de debó, va ser quan la Manuela 's digná acabarme

La sala d' espectacles.

CELEBRITATS ARTÍSTICAS QUE HAN PASSAT PEL GRAN TEATRO DEL LICEO

MARIO, célebre tenor (Temporada de 1862-63).

CAROLINA BARBOT (Temporada 1862-63).

MME. J. ROSSI-CACCIA, primera cantant del Liceo en 1847. (De una litografía de G. Staal.)

ELISSA VOLPINI, primera tiple. (Temporadas 61-64 y 75-76).

PERE VIALETTI, primer baix. (Temporadas 64-68).

URRIAM, primer baix. (Temporadas 74-75-76 y 77).

R. STAGNO, primer tenor. (Temporadas 66-68, 78-80 y 82-83).

A. MASSINI, primer tenor. (Temporadas 80-81, 82-85 y 86-87).

J. GAYARRE, primer tenor. (Temporadas 81-82, 84-85 y 86-88).

J. DAVID, primer baix. (Temporadas 71-72, 74-75, 82-84 y 85-86).

A. SELVA, primer baix. (Temporadas 63-65).

d' obrir els ulls, explicantme de pé á pa tot el séu programa.

Es un verdader programa revolucionari, al fi del qual no hi faltan sinó uns quants vivas subversius y un crit de apelació á las armas... ó á las escombras.

Las minyonas no volen que quan van á comprar las acompanyi ningú. S' enten, ningú de la casa; perque 'l dret d' anar acompanyadas del promés de tanda, no hi há qui 'ls el *quiti*.

Las minyonas, á més de sortir cada festa, reclaman la facultat de poguer baixar tots els vespres un rato; no molt, un parell d' horas, de vuyt á deu.

Se negan terminantment á fregar rajolas, á baixar al carrer, fora de las ocasions que á ellas els convingui; á anar á buscar aygua fresca al istiu y á portar paquets que pesin més d' un kilo.

Se reservan el dret de tancar-se la porta del séu quarto y d' endurse la clau á la butxaca quan surtin, exigint al mateix temps que 'l seu *mundo* sigui considerat inviolable.

Quan vinguin balls de máscaras, podrán perdre las nits que tinguin per convenient, y sempre que arribi algú del seu poble gosarán de la llibertat d' anarlo á veure y acompanyarlo al Parch á ensenyar-li las fieras.

Los amos, á més d' augmentar considerablement la mesada de las minyonas, vindrán obligats á no poguerlas despedir sense formació d' expedient, y avisantlas sempre ab un parell de mesos d' anticipació.

Apart de la soldada que s' estipuli, els amos han de fer á la criada durant el transcurs del any, els regalos següents:

Un el dia del sant d' ella.

Un altre 'l dia del sant del amo.

Un altre 'l dia del sant de la senyora.

Un altre per Nadal.

Un altre pels Reys.

Y quatre ó cinch més en fetxas indeterminadas, que 's deixan á la discreció dels senyors.

La criada, exceptuant el dret de cobrar puntualment la mesada, no té cap més deber.

Si fa tart, els amos han de callar.

Si deixa cremar la vianda, els amos no poden dir res.

Si trenca tota la porcelana de la cuyna y tots els miralls de la casa, els amos s' han de rosegar els punys, y ajudarla caballerament á cullí 'ls trossos perque ella no 's punxi....

—Bé—vaig dir á la Manuela, encantat ab las excelencias del programa que la xicota m' anava explicant—¿que ho diu ab formalitat aixó?

—Ab tanta formalitat, que d' un moient al altre ens hem de reunir per pactar l' unió y aixecar la bandera.

—Donchs, desseguit que la tinguin aixecada y tots els amos hajan acceptat las sevas condicions, ja farà 'l favor d' avisarme.

—¿Qué pensa fer?

—Despedirla á vosté immediatament, tancar el pis... y llogarme jo per criat y la senyora per criada.

A. MARCH.

SILUETA

Se diu Fé y tothom diu qu' es una santa va á missa tots los dias y á las festas se confessa y combrega ¡pobra dona! no crida may, fa caritat als pobres de dos céntims per cap cada senmana, y sempre ants de menjar, resa y se senya y sempre havent sopat diu lo rosari.

A dins de casa seva, es un cassino de donas iguals qu' ella, bonas, santas;

allí s' ocupan de qui no va á missa y de qui es federal, y ab mossen Cisco y ab lo vicari y lo rectó, retreuen lo que tiran á la olla en cada casa... Pera lo seu consum te pá del dia y moreno y d' ahír per la minyona....

RUTLLA 19.

LICEO

L' opereta *La Campana dell' Eremitaggio*, sense ser una obra de gran interés, te alguns números de música molt inspirats, entre ells un' aria del acte primer que cantá la Srta. Saroglia ab gran delicadesa, sent objecte d' extraordinaris aplausos.

La companyia ha representat ademés ab acert algunas obretas espanyolas, tals com *El duo de la Africana* y *Música clásica*.

De manera que als habituals concurrents al gran teatro no poden queixarse per falta de varietat en las funcions.

ROMEA

Tot un aixám de pessas en un acte están en torn pera ser representadas próximament. N' hi ha de catalanas y de castellanas. Pel dissapte s' anuncia l' estreno de la titulada: *Tot pels quartos* del Sr. Budalés, á la que 'n seguirán d' altres, que portan los següents títols: *Per punt* de Campderrós; *En la esquina del cuartel* de Pau Parellada (Melitón González) y *Varios sobrinos y un tío* de J. Francos Rodríguez.

Lo Sr. Franqueza deu dir:—Ab totas aquestas pessas, si petan, ¡no n' organisarém pocas de funcions de broma!

TIVOLI

S' han donat algunas representacions de la magia *La pata de cabra*, y 's prepara la representació de la titulada: *El talismán prodigioso ó la estrella de oro*.

Encare quedan aficionats al género, sobre tot si, com succeheix al *Tivoli*, l' entrada no costa més que un ralet y bon profit.

NOVEDATS

L' opereta de Andrán *Santa Freya*, posada en escena ab lo títol *¡Quiero ser santa!* no es de las que á París vaja alcansar més éxit, perque de *Mascota* no se 'n escriu més que una.

L' argument de l' obra no tanca prou interés y son desarrollo ronseja bastant; los personatjes adoleixen de certa monotonia.

No obstant, alguna vegada qu' altre sobresurten incidents cómichs agradables, y en la música descollan algunas pessas elegants y ben contornejadas.

Per aquest motiu l' obra mereix ser vista... A mí, á lo menos me distreu molt més que certas pessas del género xich, tontas per no dir estúpidas, que se serveixen al públich á profusió, sent las unas copias de las altrás.

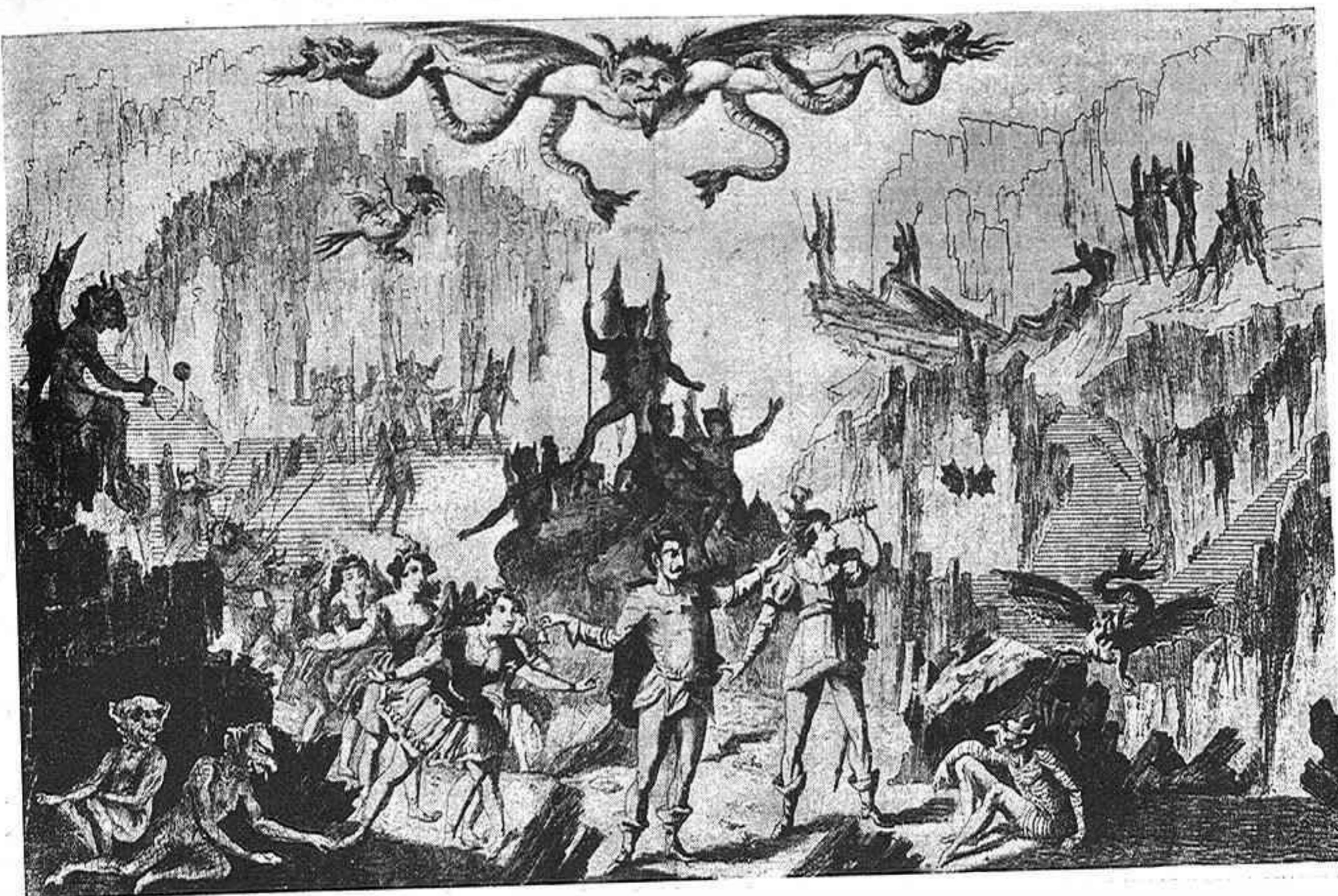
Ademés, l' obra ha sigut posada espléndidament. Las tres decoracions del mestre Soler y Rovirosa, son un modello en lo seu género. ¡Quín menjador més holandés, més característich las dos dels actes primer y segon! Y quina cambra més tranquila, la del acte tercer!... Aixís sepinta: sense efectismes, pagant tribut á las lleys de la perspectiva y á las exigencias de la veritat y del bon gust en los detalls ornamentals.

L' interpretació per lo que toca á la execució del cant mol tacertada. La Srta. Landy's feu aplaudir distintas vegadas: pero sobre tot en lo *couplet* del acte primer y en un wals del tercer que ha sigut afegit á la obra. Lo Sr. Barba sobresurt en dos duos; pero com actor deixa bastant que desitjar. es necessari que mostri més flexibilitat, més soltura. Al véure'l tan encarcerat y tímido, no 's comprén que una noya maca puga enamorar-se d' ell.

Molt bé la Srta. Pérez Cabrero, aixís com las Sras. Martí de Moragas é Isaura.

Los Srs. González, Gamero y tots els que forman el grupo de holandesos bons vivants donan molta animació al espectáculo, formant un conjunt de caricaturas agradables.

EL TEATRO DEL LICEO EN 1859.—UNA OBRA D' ESPECTACLE.

EL DIABLO DE PLATA, comedia de mágica.—Decoració final del primer acte, quadro titulat: «El infierno de los jugadores.» (De un periódich de l' época.)

L' obra, sense provocar may l' entussiasme del públich, agradá bastant, y agradaria mes si s' escursessin algunas escenas. L' arreglador de la lletra, Sr. Coll y Bitapaja si-gué cridat á l' escena al final dels actes, sense que 's pogués presentar per no trobarse en lo teatro.

CATALUNYA

La nova sarsueleta *Los golfos*, lletra de 'n Sánchez Pastor, música del Mestre Chapí, ha arribat desventajosamente després del éxit de *Las Mujeres*, *Las Bravias* y otras obras afortunadas. El contrast l' ha perjudicada.

Es una producció mes lleugera que las precedents, pero aixís y tot té algunas escenas xistosias, y pessas de música agradables, tals com un duo cómich y un terceto, un coro de golfos y una pesa en que l' orquesta imita un piano de manubri.

L' interpretació excelent per part de la Sra. Campos, molt acceptable per lo que respecta á la Sra. Sabater y á la Srta. Cervantes. Los homes tots bé, excepció feta del Sanyor Pinedo, qu' en lo nostre concepte exagera l tipo de ganxero. Sense necessitat d' esforsarse tant en fer riure al públich, no duptém que ho conseguiria mes fàcilment.

La nova sarsuela, es de creure que figurará molt temps en lo cartell, ja que passada la prevenció de la nit del estreno, vé sent á cada representació rebuda ab major aplauso.

GRAN-VIA

Per demá, dissapte, apareixerá en aquest teatro la nova companyia de sarsuela dirigida per D. Joseph Bosch.

Durant tota la senmana hi ha funcionat una companyia de declamació, posant en escena algunas de las obras mes celebradas del repertori.

LIRICH

Lo concert del diumenje sigué al mateix temps que 'l non plus ultra de la perfecció per part de 'n Sarasate, l desbordament del entussiasme del públich. Tots los que hi assistiren el recordarán com un d' aquells successos que deixan á l' ánima una impressió imborrable.

•••

Per aquesta nit, tercer concert Nicolau, prenenhi part lo barítono Puigjener y la concertista catalana Srta. Ri

galt, primer premi del Conservatori de París. Porta llores frescos cullits a Madrid y no ha sigut sentida encare á Barcelona, ahont hi ha verdader desitj de apreciar sas alabadas condicions.

* Pel dilluns, 5 de abril, funció organizada per la *Creu Roja*, ab lo concurs del insigne Sarasate, la notable pianista Srta. Miró, los celebrats cantants Cardinali, Blanxart y Perelló y l distingit mestre y concertista senyor Calado.

Se 'm figura que 'l *Lirich* tindrà un plé á vessar, lo qual será molt hermós, dat l' objecte patriótic y benéfich del concert.

N. N. N.

¿EN QUE QUEDÉM?

Escóltam un xich, perque vull que sápigas, Maria, lo qu' es el mon. L altre día vaig ficarme á la Mercé, y en un cantó solitari de la iglesia, agenollada, sense apartá la mirada dels fulls del devocionari, hi havia una hermosa nena ab posat trist y encongit, pregant y trucantse 'l pit igual qu' una Magdalena.

Jo contemplava encísat el conjunt modest y humil d' aquell cos, d' aquell perfil, qu' en la vega fosquedat d' allí dins se destacava, quan la nena, á lo millor, alsá 'ls ulls y á la claror d' un raig de sol que 's filtrava pe 'ls vidres d' un finestral, son rostre vaig poguer veure, y ¡filleta! pots ben creure qu' era un rostre angelical.

No 't sabria pas descriure
l' efecte estrany que 'm va fe
aquella cara, 't diré
tant sols que 'm vá escapá 'l riure.
Perque may dirías qui era
la que humil cándida y pura,
ab els ulls plens de dolsura
y en actitut tant severa
pregava á Deu? ¡Ben segú
que no hi caus!... ¿Vaja, no atinas
qui pogués ser?... ¡No endavinas!...
¿Que no, dius? ¡Donchs eras tú!...

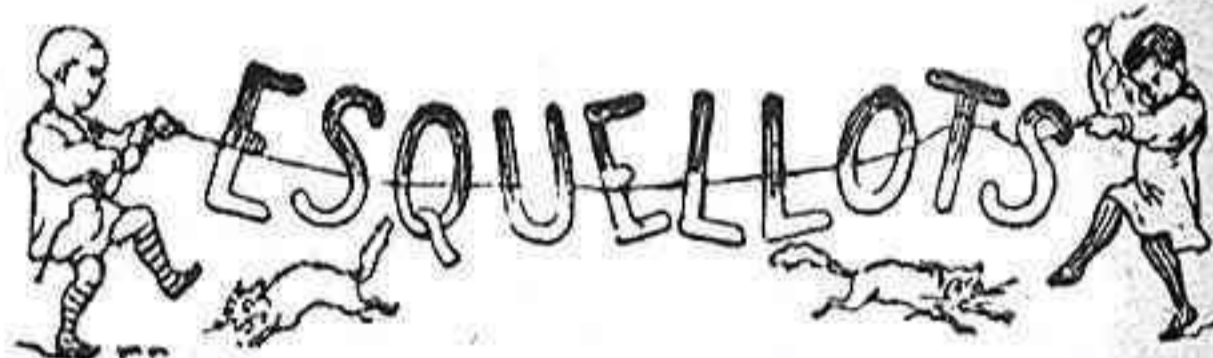
¡Vaja, may ho hauria dit!
Eras tú, sí, no 't confonch;
tú que 'm vas dá aquell esbroneh
al Liceo, certa nit
d' aquest últim Carnestoltas,
qu' embojida d' alegría
anavas pe 'l ball, Maria,
fent gatzara y donant voltas.
¡Y que feyas goig, á fé!
Penjant desfeta y airosa
ta cabellera abundosa,
y ab un vestit de *bebé*,
molt curtet, molt escotat,
y movent cos y caderas
ab descocadas maneras,
vas passar pe 'l méu costat.

¡Y com ens vam' divertí,
després, á la matinada!
¿Te 'n recordas? ¿Quan cansada
de fé 'l boig, vas sopá ab mi?

Aixís es que, nena hermosa,
com podrás molt ben'comprende,
aquella nit te vaig pendre

per una.... qualsevol cosa.
¿Y tú ets aquella qu' estava
á la Mercé, en un recó,
pregant ab tal devoció
que al contemplarla, semblava
un modelo de virtut?
¡Vaja, fora hipocresía!
Treume del dupte, Maria,
perque, noya, no hi pogut
sapiguer al cap de vall
quan anavas disfressada,
si quan vaig véuret postrada
al temple, ó la nit del ball.

QUIMET.

Com aquell qui no fa res, lo govern demana á
Barcelona la cantitat de 5,858,000 pessetas pel cupo
de consums, ó siga un augment sobre 'l que la ciu-
tat venia pagant fins ara de 1.719,000 pessetas.

La noticia ha caygut á la Casa Gran com una
bomba. L' estrépit ha sigut tan formidable que
hasta l' arcalde s' ha despertat.

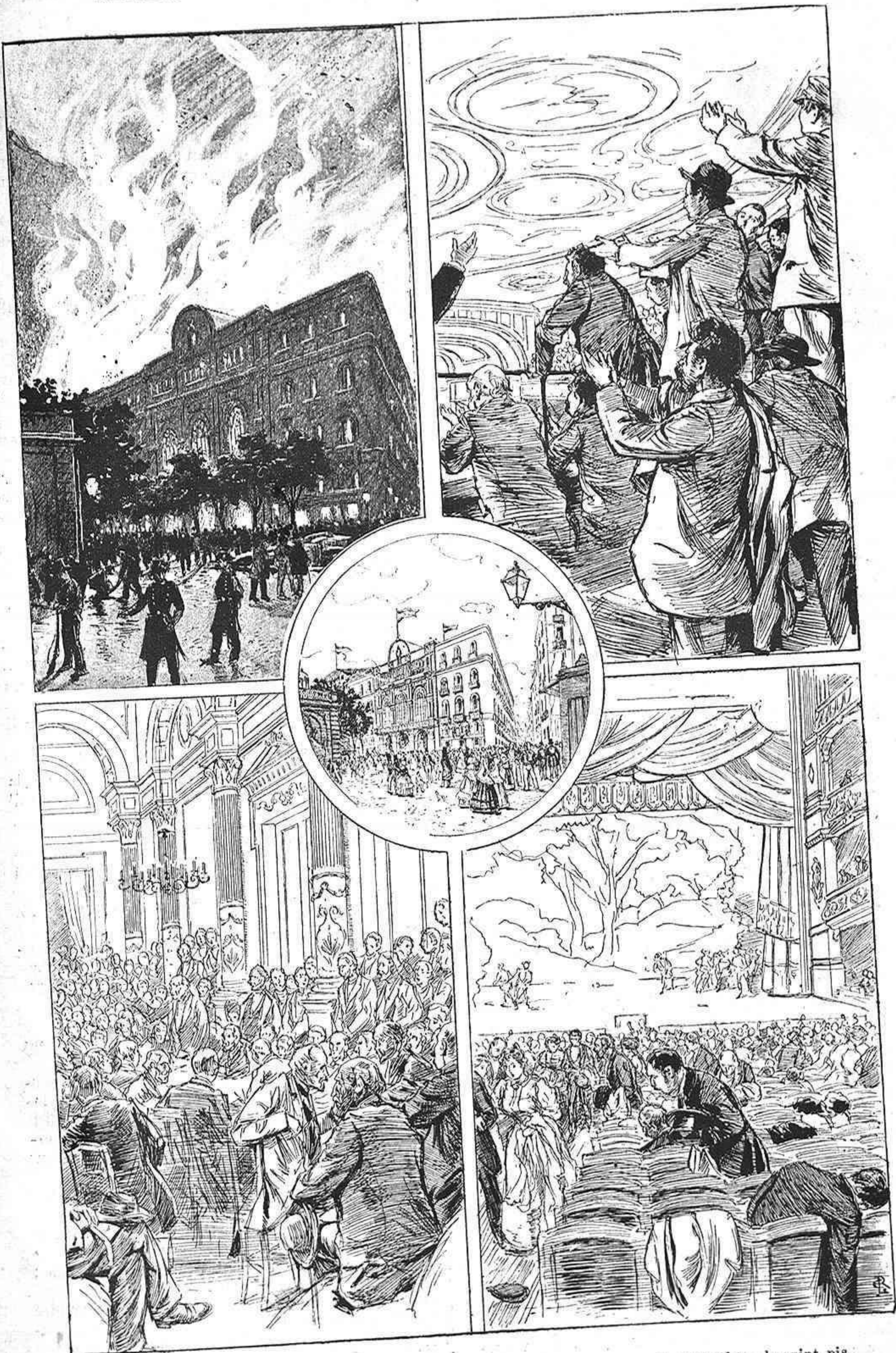
Lo Sr. Nadal diuhen que se 'n anirá á Madrit, y
que allí veurá á n' en Cánovas, á n' en Morlessin ó
al dimoui, y 'ls dirá:

LA GENT D' AQUELL TEMPS (per MARIANO FOIX.)

Un palco del Liceo, la nit de l' inauguració. (4 d' Abril de 1847.)

FETXAS MEMORABLES DEL LICEO (per J. LLUÍS PELLICER.)

1861.—La nit del incendi.

1847.—Primera fatxada del edifici.

1863.—Estreno de *El Profeta*—lo quint pis.

1868.—Aclamació de la República-federal en lo Saló de descans, per lo Marqués de Albaida.

1893.—La nit de la bomba anarquista.

DEL LICEO

(«Celebritats» secundarias)

Lo Marqués de las Lluquetas.

—Una de dos: ó 'ns treuen del demunt aquesta carga, ó aquí tenen la vara.

Podria fer además un' altra cosa: emportar-se'n á prevenció una barretina, y si no l' atenen, se la treu de la butxaca, tira 'l barret enlayre, se la posa y torna.

**

Mentida sembla que 'l govern en los actuals temps d' escassés, d' alarma y casi de miseria 's decideixi á aumetar de una manera tan inconsiderada una contribució odiosa que pesa exclusivament sobre las classes pobres.

No sembla sino que 's proposin fer pagar no sols per lo que 's menja y 's beu, sino fins pel greix que 's fon.

Pero en aquest últim concepte qui á dreta lley hauria de satisfacer l' augment es lo Sr. Cánovas, consumidor insaciable del greix dels pobres espanyols.

Está próxima á obrirse una nova Academia de billar, á disposició dels aficionats á las apostas.

La malaltia del joch va cundint, y es de creure que aviat no hi haurá á Barcelona un saló de billar sense la corresponent Academia.

O sense la corresponent Epidemia.

Perque vaja, aquesta peste ja casi es pitjor que la bubónica.

Tres ó quatre anys de carrera aprenent á tirar todas las armas: l' espasa, 'l sabre, 'l floret... y no sé si 'l bastó y 'l sabatot.

Per fi arriba l' hora de venjar l' agravi que ha donat motiu á tan llarchs estudis. Los padrins ce'ebren las entrevistas corresponents, s' aixecan actas, s' insertan cartas en los periódichs, lo públich s' entera del assumpto... ¿y 'n volen mes d' espectació?

Per últim los dos rivals acuden al camp del honor y....

—Re, re... la nota del día.

Tots dos tornan completament ilesos. Cada hú ha disparat dos vegadas la pistola, pero no s' han tocat.

Els que mes interés havían posat en lo desarrollo del incident, esperant ansiosos lo desenllás, exclaman plens de desencant:

—Vaja, tornéunos els quartos, que no volém mes comedia.

Un xicot del Hospitalet que 'ls vejé tornar en la plena integritat de sas personas, es fama que digué:

—Nosaltres els xicots quan juguém á balas, regularment toquém.

Un ferit, dos ferits, tres ferits, quatre, cinch, sis, set... ja hi perdut el compte... Tot aixó en un parell de días.

¿Que quí 'ls ha fet aquests ferits?

Ja poden figurars'ho: els elegants y graciosos ciclistas, que convensuts de que aquí es á can Garlanda, han decidit exterminar als barceloníns, trinxantne diariament uns quants ab las sevas máquinas.

Lo que hi ha es una cosa; que si las autoritats dormen, els ciutadans pacífichs comensan ja á despertar-se, y tant va el canti á la font...

**

De tots modos, ara m' explico l' interés ab que alguns metjes propagan l' us de la bicicleta.

Naturalment ¡cóm no ha de serlos simpátich un trasto que tantas desgracias ocasiona!

Lo qu' ells dirán:—A nosaltres lo que 'ns convé es feyna.

Sobre 'l fascinador Sarasate que avuy se troba á Barcelona, 's contan pormenors curiosos.

Apart del seu mérit de concertista qu' es, com sab tothom, insuperable, una part dels éxits que obté s' atribuheix al seu Stradivarius, un violí excepcional pel seu sonido verdaderament deliciós.

Sarasate mima y cuyda al seu instrument com si sigués un fill. Durant los seus viatjes lo porta ficat en una triple caixa, la mes fonda de fusta cuberta de boata, la del mitj de cuyro y l' exterior de zinch, al objecte de preservar-lo de las humitats.

Un inglés es fama que va oferirli 10 mil duros per aquest violí, resignantse á no adquirir-lo sino després de la mort del artista. Pero Sarasate retxassá aquesta proposició, desitjós de legar als seus paisans, los pamplonesos, un instrument que avuy li fa guanyar uns 50,000 duros al any.

¡Casi lo mateix que guanya en Guerrita!....

Y sense exposar la pell; al contrari, exposant als seus admiradors á ferse mal-bé las mans á forsa d' aplaudir.

Ahir dijous s' inauguraré en lo Saló Parés l' exposició de las obras del malaguanyat artista y antich company nostre D. Joseph Llovera.

L entrada al local, per invitació avuy y demá, será pública, á partir del diumenje.

No deixaré de dedicar L' ESQUELLA DE LA TORRATXA l' atenció que 's mereix á un acte tan important destinat á enaltir la bona memoria del genial artista catalá.

Sobre 'l Liceo aquí va una anécdota rigurosament històrica.

Alguns palcos que al construhirse 'l teatro 's vengueren á 3,000 duros, en lo transcurs del temps decuplicaren lo seu valor. Un d' ells l' havia adquirit una reunió de joves de la bona societat, ab la condició de que havia de quedar de propietat del que logrés sobreviure á sos demás companys.

Los joves de llavoras anaren fentse vells, y avuy un, demá un altre, morían tots. Ja á la fi no 'n quedavan mes que dos, lo Sr. D. I. P. y 'l Sr. D. I. G., aquell víctima feya al grún temps de una malaltia crónica que l' impossibilitava de sortir de casa; l' últim, encare que vell, sá y robust.

Aquest últim concebí la generosa idea de vendre 'l palco que tancava tants recorts desvanescuts, partintse ab lo seu company lo producte de la venta.

—Es tant trist, deya ell, esperar la mort de un bon amich!....

Pero algú de la seva família li feu comprendre que anava a fer un disbarat y aplassá la realisació de son bon pensament, fins que un día, tot de un plegat morí, quedant la propietat del palco per l' amich invàlid, que no sucumbí fins alguns mesos després.
Una vegada mes quedá demostrada l' exactitut de la locució catalana: «*Viu mes qui piula, que qui xiula.*»

Lo Sr. J. Montaner, mestre d' esgrima dels noys que s' presentaren á Romea, 'ns escriu una carta molt atenta, que no in-ertém per sa molta extensió, rebatent los conceptes continguts en la nota que a propòsit de aquest espectacle continuaren en nostre número anterior.

Com siga que 'ls conceptes fills del criteri de qui 'ls formula, no entran en la categoria de lo rectificable, 'l senyor Montaner pot opinar lo que tinga per convenient respecte á la ventatja higiènica d' ensenyar l' esgrima á un planter de criaturas y fins á la conveniencia de presentar á sos deixebles en un teatro públich. Respectém la seva opinió; pero digna de igual respecte será sempre la contraria.

Lo que si rectificarem ab gust es lo que suposava l' autor de la nota sobre que 'ls noys esgrimistas no devían saber escriure ganxos, ni confegir. Que 'n saben ho demostra una protesta que suscriuhen trette d' ells. Y no tenim cap inconvenient en afirmar que alguns fins fan molt bona lletra.

Principi de un article del *Noticiero*:

«Un idilio amoroso que tuvo por escena suntuosos salones, por protagonista á una hermosa condesa y á un enamorado marqués y por atmósfera el perfume de las orquídeas y la fragancia de las crisanthemas... etc., etc.»

Fora de que las orquídeas no tenen perfum y que las crisanthemas mes aviat fan pudó que olor, tot lo restant del perfumat idili se pot dir que ningú sabrá may... *á que treu nas.*

Gran escándol á Zaragoza.

¿Motiu? Un discurs del *Niño Dios*, aquell marrech que en lloch de dedicarse á titiritero segueix la professió d' orador de club.

El baylet va ficarse en camisas d' onze varas y l' autoritat, veyent que son pare no 'l feya callar ni li donava la surra á que s' havia fet acreedor, no tingué mes remey que taparli gubernativament la boca.

¡Pobre *Niño!*....

Ara potser se convencerá de que no es enrahonant com se fa carrera, sino callant.

Que prengui exemple del *Niño* de las Salesas.

Aquest encare no ha desplegat els llabis y ¡vejín si n' ha agafat d' anomenada.

Las compañías eléctricas continúan canalisant els carrers y trompetejant als velins.

Son moltes las personas que ho preguntan:

—¿Qué n' hi há per gayre temps encare?

Perque, francament, si las empresas no han acabat el cable, el públich está ja á punt d' acabar la paciencia.

¡Anda, salero!

Els hereus d' un noble valenciá s' han presentat als tribunals solicitant que se 'ls declari amos y senyors de tot el poble de Llaurí y 'l seu terme municipal y que, en conseqüencia, s' expulsí de las casas y del territori á tots els vehins en massa, que unánimement se negan á regoneixe 'l senyoríu del baró de Llaurí.

Si 'ls tribunals fallan d' acort ab las pretensions

dels demandants y 'l desahuci s' porta á cap, ja 'm sembla véureho l' endemá en los diaris:

ANUNCIO.—*En el reino de Valencia se alquila un pueblo casi nuevo. Tiene sol y agua.... cada vez que llueve. Muy apropiado para establecer un pequeño Estado independiente.*»

Si per tot lo día 15 del corrent abril, l' Ajuntament de Gracia no ha saldat lo deute que té pendent ab la fábrica de Gas Lebón, aquesta está resolta á deixar á las foscas á la simpática vila.

¡Quina satisfacció pels regidors!....

Perque si ara ab els metxeros encesos fan lo que fan, figúrinse lo que succehirá quan ningú 'ls pugui veure!

A Málaga s' falsifica tot, hasta la sal.

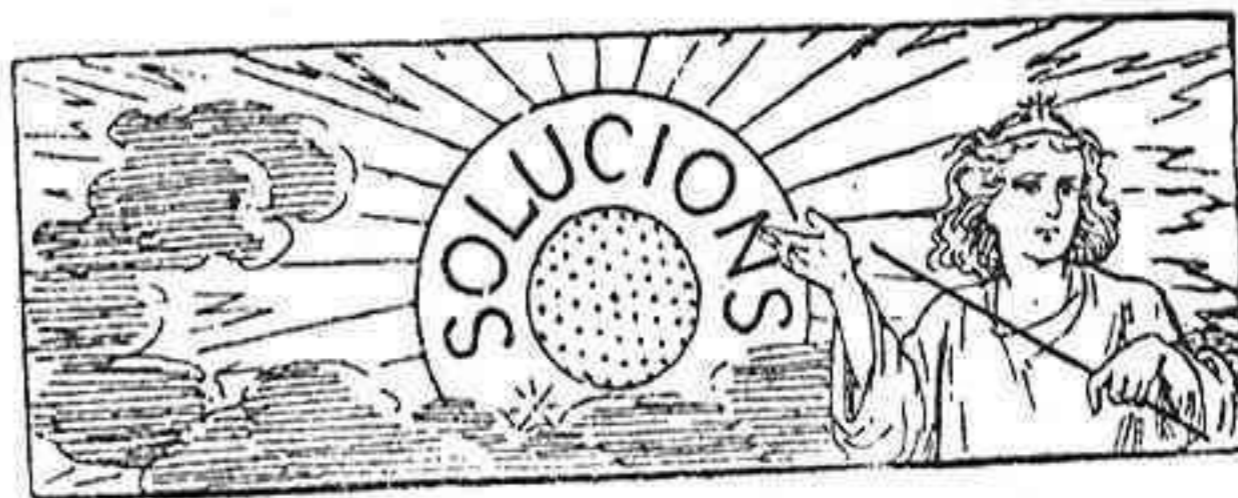
Aixís á lo menos ho consigna un periódich, que creyem que no s' referirá á la sal de las malagueñas

Perque aquesta sí qu' es infalsificable.

En un restaurant.

—Home es molt extrany—diu un parroquiá al ferse cárrech de la nota.—M' conta dos pessetas per la llagosta, sent aixís que la llista marca una pesseta y mitja.

—Dispensi—respón lo garçón—pero la llagosta que li hem servit es molt mes fresca que la que figura á la llista.

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Mas-ca-re-tas.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Lli-ma-du-ra.*
- 3.ª ENDAVINALLA.—*Reconocer.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Lo castell dels tres dragons.*
- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—
ES TE VE
TE RE SA
VE SA NA
- 6.ª BALDUF NUMÉRICA.—*Eufrosina.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Dins dels forats, las ratas.*

AVIS

Pera no mermar l' espay que la índole extraordinaria d' aquest número requereix suprimim la plana d' anuncis.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

BARCELONA Á LA VISTA

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS INÉDITAS

El 8.º cuaderno ha alcanzado un éxito asombroso.

30 céntimos.

Provincias 35

EN PREPARACIÓN: 9.º cuaderno

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

TIPOS POPULARS

EN ROSTCHILD

Famós revenedor de localitats en los bons temps del Liceo.